

Kulturdepartementet

Låt fler forma framtiden, SOU 2016:5, Dnr Ku2016/00088/D-remissvar

Tanums kommun har getts tillfälle att svara på remiss från Kulturdepartementet gällande betänkandet "Låt fler forma framtiden", SOU 2016:5.

Kortfattat konstaterar utredningen att demokratin idag är stark men att det politiska inflytande inte är jämt fördelat. Klyftan mellan de som deltar och de som inte deltar har vidgats. Det är stora skillnader i deltagandet bland annat utifrån bakgrund, ålder, kön, utbildning och geografi. Utredningen konstaterar också att befolkningens möjlighet att påverka mellan valen behöver stärkas och de förtroendevalda ska ges förutsättningar att utöva sitt uppdrag bland annat utan att bli utsatta för hot och våld. Vidare lämnar utredningen förslag förande förtroendevaldas möjligheter att behålla sitt uppdrag efter flytt från kommunen samt möjlighet att vara ledig från sitt uppdrag vid sjuk- eller föräldraledighet.

Utredningen innehåller en mängd bedömningar som inte kommer att beröras i detta remissvar. Remissvaret har inriktat sig på utredningens förslag.

Om delaktighet och jämlikt inflytande

Utredningens förslag:

- Målet för demokratipolitiken ersätts med följande mål: En hållbar demokrati som kännetecknas av delaktighet och jämlikt inflytande. Målsättningen med en hållbar demokrati uppnås genom specifika delmål.
- En maktutredning tillsätts för att sammanställa kunskap om hur maktförhållandena i det svenska samhället har förändrats sedan millenniumskiftet och för att analysera hur pågående samhällsförändringar kan påverka maktförhållandena på sikt.

Tanums kommun har inga synpunkter på förslagen.

Valdeltagande och politiskt engagemang mellan valen

Utredningens förslag:

- I syfte att skapa jämlika förutsättningar för ett aktivt deltagande bör regeringen utöka stödet till organisationer i det civila samhället som arbetar med att öka det politiska deltagandet. Regeringens satsning på lokala resurscenter kan ha en viktig betydelse för demokratiutvecklingen och för att denna insats ska kunna påverka den politiska jämlikheten ska satsningen utökas och omfatta fler organisationer och stadsdelar.

Tanums kommun har inga synpunkter på förslaget.

De förtroendevalda och den sociala representativiteten

Utredningens förslag:

- Den sociala representativiteten i de politiska församlingarna på nationell och lokal nivå ska en gång per mandatperiod följas upp av SCB.

Tanums kommun har inga synpunkter på förslaget.

De förtroendevaldas villkor

Utredningens förslag:

- Utöka möjligheten att behålla ett uppdrag trots flytt från kommunen eller landstinget till att också omfatta fullmäktigeledamot. Om en förtroendevald upphör att vara valbar, ska uppdraget upphöra vid nästa fullmäktigesammanträde, om inte fullmäktige beslutar att den förtroendevalde får ha kvar sina uppdrag under återstoden av mandattiden.
- Kommunallagen ska innehålla en bestämmelse om att kommuner och landsting ska verka för att förtroendevalda ska kunna fullgöra sina uppdrag under trygga och säkra former.
- Fullmäktige får besluta att en förtroendevald som fullgör sitt uppdrag på heltid eller betydande del av heltid ska få vara ledig från sitt uppdrag under en tidsbegränsad period, dock högst ett år, för att vara föräldraledig. Detsamma gäller sådan förtroendevald som på grund av sjukdom har nedsatt arbetsförmåga. Fullmäktige ska om ledighet beviljas besluta om hur lång tid ledigheten ska pågå och om arvode, pension och ekonomiska förmåner ska utgå under ledigheten. Fullmäktige får utse en ersättare i nämnder och styrelse för den ledige under ledighetsperioden.

Tanums kommun är positiv till utredningens förslag om de förtroendevaldas villkor.

Den lokala demokratins organisering

Utredningens förslag:

- Fullmäktige ska kunna hålla debatter utan samband med annan handläggning. Fullmäktigepresidiet kan fatta beslut om att kalla till debatt samt om vilket eller vilka ämnen som debatten ska omfatta.

Tanums kommun är positiv till utredningens förslag.

Deltagande och inflytande på nationell nivå

Utredningens förslag:

- En arbetsgrupp sätts upp inom Regeringskansliet med uppdrag att utveckla digitala verktyg för remisshantering, samråd, hearings och konsultation.

Arbetsgruppen ska också lämna förslag på hur Regeringskansliets elektroniska förvaltning kan utvecklas.

- Medborgerlig förslagsrätt, s.k. folkmotion, bör införas i riksdagen. En utredning tillsätts med uppdrag att genomlysna frågan om folkmotion och ta fram ett förslag till ändringar i Riksdagsordningen.

Tanums kommun har inga synpunkter på förslaget.

Medborgardialog och samråd i kommuner och landsting

Utredningens förslag:

- Fullmäktige ska verka för att medlemmarna i kommunen eller i kommun inom landstinget har förutsättningar att delta och framföra sina synpunkter inför beslut.

Skrivningen är vag. Att *verka för* kan innebära nästan inget eller väldigt mycket. Vad innebär förslaget konkret?

Det förstärkta folkinitiativet

Utredningens förslag:

- Det ska inte vara nödvändigt för initiativtagare att uppvisa egenhändiga namnteckningar. Det ska vara möjligt att samla in underskrifter via internet.
- En nationell webbplats ska inrättas som ska kunna användas för namninsamling av folkinitiativ. Den nationella webbplatsen ska tillhandahålla formulär för att registrera folkinitiativ och folkmotioner och för att underteckna initiativ eller motioner med e-legitimation. Ett uppdrag för att upprätta och ansvara för den nationella webbplatsen ska ges till Länsstyrelsen i Västra Götaland. Behandling av personuppgifter ska kunna ske för att tillhandahålla en tjänst för namninsamling.
- Vid fastställandet av antalet erforderliga namnunderskrifter för att väcka ett folkinitiativ ska antalet röstberättigade kommun- eller landstingsmedlemmar anses vara det antal röstberättigade som fanns i kommunen eller landstinget på valdagen vid det senaste ordinarie valet.

Att underlätta folkinitiativ och folkmotioner genom en digitalisering ser kommunen som positivt. En baksida av en digitalisering är att den ökar möjligheten för personer med rättshaveristiskt beteende att agera. Dessa personer är få men upptar allt mer administrativ tid för kommunerna.

Tanums kommun har i övrigt inga synpunkter på förslaget.

Medborgarförslag och folkmotion

Utredningens förslag:

- Ett nytt verktyg ska införas i kommunallagen för att främja dialogen mellan väljare och förtroendevalda, en möjlighet att väcka ett ärende i fullmäktige genom en folkmotion. Ärende i fullmäktige får väckas om en folkmotion får stöd av minst en procent av de folkbokförda i kommunen eller i landstinget. Det är antalet folkbokförda den siste december året före det år som folkmotionen lämnas in som är utgångspunkten vid beräkningen av en procent.
- Folkmotionen ska vara skriftlig, ange den aktuella frågan och undertecknas av motionärerna samt innehålla uppgifter om när undertecknandet gjorts, namnförtydliganden, personnummer och uppgift om deras adresser.
- Möjligheten att stödja en folkmotion ska ges i sex månader. En folkmotion bör beredas så att fullmäktige kan fatta beslut inom ett år från det att folkmotionen väcktes.
- Fullmäktige ska ges möjlighet att överlåta till styrelse eller annan nämnd att besluta i ärenden som väckts genom folkmotion, utom i de fall som avses i 3 kap. 9 § KL, dvs. ärenden som är av principiell beskaffenhet eller av större vikt för kommunen eller landstinget.
- Styrelse eller en nämnd som handlägger sådana ärenden ska minst en gång om året informera fullmäktige om de beslut som fattats i ärendena.
- Folkmotion ersätter medborgarförslag och bestämmelserna om medborgarförslag ska upphävas.

Förslaget om folkmotion känns mycket likt dagens möjlighet att lämna in medborgarförslag (som också kan undertecknas av flera personer). Frågan är om folkmotioner verkligen får de personer som idag står utanför att engagera sig? Tanums kommun ställer sig tveksam till om detta förslag gör någon skillnad.

Tanums kommun har i övrigt inga synpunkter på förslaget.

Ungas deltagande och inflytande

Utredningens förslag:

- En försöksverksamhet med sänkt rösträttsålder till 16 år genomförs vid val till kommunfullmäktige 2018 och 2022. Försöksverksamheten ska genomföras i kommuner som efter ansökan till regeringen och beslut i fullmäktige väljer att ingå i försöksverksamheten. Försöksverksamheten ska följas upp och utvärderas av regeringen efter valet 2022 i särskild ordning. Försöksverksamhetens framgång ska bedömas efter valdeltagandets nivå, dess förmåga att engagera unga till att ta förtroendeuppdrag i kommunen och andra relevanta demokratieffekter.
- Förslaget om att fullmäktige ska verka för att medlemmarna har förutsättningar att delta och framföra sina synpunkter inför beslut innebär att kommunerna och

landstingen också bör tillförsäkra sig om att ungas perspektiv kommer till uttryck i beslutsprocesser.

- För att öka kunskapen om hur kommuner och landsting fungerar och om formerna för medborgerligt inflytande ska kunskap om den lokala demokratins funktionssätt ingå som en av insatserna i det nationella skolutvecklingsprogrammet.
- För att kunskapen om kritisk granskning och källkritik ska öka bland skolelever ska kritisk granskning och källkritik ingå som en av insatserna i det nationella skolutvecklingsprogrammet.

Tanums kommun har inga synpunkter på förslaget.

Delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning

Utredningens förslag:

I syfte att säkerställa att den demokratiska delaktigheten får större utrymme i funktionshinderspolitiken bör demokratisk delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning utgöra ett eget mål i den kommande funktionshindersstrategin.

Tanums kommun har inga synpunkter på förslaget.

Kommunstyrelsens ordförande

Liselotte Broberg